

כך התורות שבביכל זה, ישנה תורה קצרה (שורות אחדות בלבד), שאינה מתחילה בפסוק או מאמר רז"ל, אלא בביאור ענין. רז"ל¹¹³:

לרשים לב ולהתייגע ולהשתדל יותר מרזאי בעניני גופו אף הנצרכים כו', מגונה, בהיות שקטן עבודתו בתורה ותפלה למעלה, כי שואלים, מאחר שאף על דברי שטות, מליך דודיוטא, יוכל לייגע גופו ולהשיג מחשבתו ולבו כו', מה הרעש שמי"ג קצת בעבודת ה'. לכן אין מהרזאי לייגע בעצמו ולהשיג לב לפעול פעולות אף הנצרכים לקיום המין אם אפשר לו או ימנע מהם וכו'. למשל המוציא אבנים טובות שראויים לכתו, יצניעם מ"מ ביותר כו', פן ישמע ויכין שאינו ראוי לו כו', ור"ל.

כח. וכפרטיות יותר:

תורה-הוראה זו שייכת לא רק לבעלי עסק אלא אפילו ליושבי אולה, שהרי גם הם עוסקים במקצת בעניני העולם, ועל זה היא ההוראה שאין להתירגע ולהשתדל כזה.

וטעם הדבר — לפי שיגיעתו של יהודי צריכה להיות בעניני חומ"צ, וכפי שמבאר המשל מהמוציא אבנים טובות שראויים לכתו המלך, שגם כאשר לעת עתה אין כתר המלך בידו שיוכל לקובעם בן, מ"מ, צריך להצניע אותם כדי שלא יתגלגלו כו', ועד"ז נבמשל, שכח היגיעה שנתן לו הקב"ה, צריך לשמור עבור כתר המלך — תורה ותפלה: תורה — שעלי" אמרו חז"ל¹¹⁴ "דאשתמש בתגא חלף", היינו, שהתורה נקראת בשם "תגא", כתר¹¹⁵; וכן תפלה — שעם היותה עבודה האדם מלמטה למעלה (ולא כתורה שענינה המשכה מלמעלה למטה), מ"מ, הרי אמרו חז"ל¹¹⁶ ש"מט"ט קושר כתרים קונו מתפלתיהם של ישראל".

וכיון שכן, מוכן, שהיגיעה וההשתדלות בעניני גופו — גם כאשר היגיעה וההשתדלות היא ע"פ תורה (שהרי "ברשיעי לא עסקינן"¹¹⁷) — הרי זה תמונה.

ומוסיקף לכא, שענין זה מעורר טענה למעלה: מה הרעש מצינעתו

(115) נרסם לאח"י במאמרי אדמו"ר הזקן (118) ראה סה"מ חש"ד ריש ע' 213.

ובתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם. וש"נ.

(119) ראה ימא נ, א. וש"נ.

הקצרים ע' חתכי.

(116) אבות פ"א מ"ג.

(117) ראה תניא אה"ק ס"ט.

נשמתי¹⁰⁹: מה שה"י ה', ומכאן ולהבא — הרי היום נתן לו הקב"ה נשמה חדשה וכוונות חדשים כדי לעסוק בתורה ועבודה.

ומיד לאח"י ממשיך ב"ברכות השחר" — "הנותן לשכוי בינה כו'", עד "מלכיש ערומים", ושאר הברכות עד "ותלמוד תורה נגד כולם"¹¹⁰, שתוכנם הוא הבטחת שתקב"ה נותן לו מחדש את כל צרכיו.

ובגמר היום, לפני עלותו על משכבו, עורך הוא "חשבון הנפש" על משך כל היום, בידעו שככל שפעל בתורה ועבודה במשך היום, צדיין לא יצא ידי חובתו, ומסיים "בידך אפקיד רוחי"¹¹¹, מתוך תקוה שלמחרת יתן לו הקב"ה מחדש את נשמתו, וימשיך בעבודתו, עד שיהפוך את העולם כולו לדירה לו יתברך.

כן. כאשר כ"ק מר"ח אדמו"ר ה' במאמר (בשנת תרפ"ז), שאלהו, אם הוא יודע היכן הוא נמצא. וענה להם, שנמצא במקום כזה שעליי נאמר¹¹² "לה' הארץ ומלואה", אלא שמצד סיבות שונות הרי זה מקום הפסטר ממוזר, ואי אפשר לברך בו ברכה, ואעפ"כ, "לה' הארץ ומלואה", כך שגם במקום זה הקב"ה הוא בעל-הכבוד¹¹³.

וזהו עבודתו של יהודי: לעולם אין לו להסתפק בעבודתו הקודמת, כי בכל מקום שבו נמצא, יש צדיין עבודה עבורו, עד שיאיר את המקום שבו נמצא, כך, שאפילו אם הוא מקום חשוך ביותר, יהי נרגש בו הענין "לה' הארץ ומלואה".

ואז אינו מתפעל לא מהנסיין רעיונות ולא מהנסיין רעשיות, וככלתו ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך עשירות, עשירות בגשמיות ועשירות ברע, בידעו ש"לה' הארץ ומלואה".

* * *

כן. ישנו "ביכל" של מאמרי אדמו"ר הזקן, שניכר שנכתב עוד בחייו, כיון שרבינו הזקן נקרא בחו"א "שליט"א" וכד"ב¹¹⁴. וכן ניכר שהורשם ה' רייקן, שכן, כמה ממאמרים שב"ביכל" זה נדפסו גם בתורה אור, והדברים מתאימים.

(109) "סדר היום" הובא בעט"ז ריש.

ש"ע א"ח. ש"ע אדמו"ר שם מהדו"ת ס"א.

ס"י. מהדו"ק שם ס"ה. סידור אדמו"ר.

בתולות. (110) מאה פ"א מ"א.

(111) ראה גם תר"ם חר"ץ ס"ע 186.

רק שאם ארדע שהשקיע את יגיעתו ב"מילין דהדיטא", אזי יש עליו ד"למוד זכות" של הכעש"ט הנ"ל.

ל. והנה, כיון שאחד הענינים שעל ידם יכולים לתרוץ את היגיעה בעניני העולם הוא ענין הצדקה, ומה גם שענין הצדקה הוא יסוד והתחלת עבודת היום (כמדובר אחרול¹²⁵).

והרי בכל הענינים יש צורך בחיזוק ונתינת כח מזמני ההתעוררות דחודש תשרי,

לכן נקבע המנהג, שהחל משמח"ת, מפורשים מספר מטבעות לצדקה, כפי מספר ימי השנה, כולל גם שבתות וימים טובים (שהרי העבודה של כל יום וקדוקה לצדקה), ונחתנים זאת לקופה הכללית, שיש כזה כמה מעלות:

א) כאשר נחתנים צדקה באופן פרטי, הרי לא כל אחד יודע למי ולהיכן ליתן. משא"כ כאשר נחתנים לקופה הכללית, והרי הגבאים של הקופה איך להם שום נגיעה בזה — הרי זה מגיע למקום הצריך. ואפילו אם קורה שיש לגבאים איזו טעות — הרי הוא מצדו, בנתנו לגבאים שהם נאמנים ע"פ תורה שיתנו למקום הצריך, קיים מצות צדקה כרבעי, כיון שעשה ע"פ תורה.

— מספרים על הגאון הרג"צ, שלא הי' הולך למאפי' להיות נוכח בשעת אפיית המצות. וכששאלו אותו, הרי מנהג ישראל להיות נוכח בעצמו באפיית המצות ולסייע בזה, השיב: אם אהי' נוכח בעצמי, עלולה להתעורר אצלי קושיא מדברי הגמרא או הרמב"ם, ואצוה לתקן דבר-מה, ובכן: ראשית, אינני בטוח מדברי הגמרא או הרמב"ם, ואינני יודע אם ישמעו בקולי... ולכן הנני מעדיף לסמוך על היהודים שעובדים במאפייית המצות, שכיון שיש להם נאמנות ע"פ תורה, נמצא, שסומכים (לא עליהם, אלא) על פס"ד התורה. —

ב) לפעמים קורה ששוכחים ליתן צדקה, וכפרט בערב שבת וי"ט, שמצד הטרדא יכולים לשכוח, או שלפעמים אין בידי כסף, או שלפעמים לא נמצא עני ליתן לו צדקה. וזהו המעלה בנתינה לקופה הכללית, שאז כסתחים שגבאי הצדקה נחתנים מהקופה בכל יום, וגם בערב שבת וערב י"ט נחתנים עבור שבת וי"ט.

(125) שיתח יום שמח"ח סי"ד ואילך (לעיל ע' 97 ואילך). וש"ע.

בעניני תומ"צ — הרי הוא מתייגע גם בדברי שטות, שהם כל עניני העולם שנקראים "מילין דהדיטא"¹²⁰.

ולכן, אין לו להתייגע ולהשתדל בעניני העולם; עליו לדעת שהפרנסה באה מהקב"ה, הוון ומפרנס לכל, אלא שהקב"ה צוה לעשות "כלי", ובמלא צורך לעשות כפי הציווי בכלב, ללא יגיעה והשתדלות יתירה.

וממה נפשך: כיון ש"מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יוה"פ"¹²¹, הרי מה שקצב לו — יקבל גם ללא יגיעה, ומה שלא נקצב לו — לא תועיל יגיעה והשתדלות בעניני העולם; הנעצה היא — להתפלל להקב"ה הוון ומפרנס, אבל היגיעה וההשתדלות בעניני העולם לא תועיל מאומה.

ויתורה מזה: לא זו בלבד שהיגיעה וההשתדלות בעניני העולם אינה מועילה, אלא אדרבה, היא מקלקלת יותר, כפי שמבאר הר"צ¹²², שעניני הטבע הם גנוש'ס להשפעה שלמעלה, ובענין הלכרישים רואים במוחש שכאשר הלכוש הוא ארוך מדי, יותר מכפי מרחקו, הרי לא זו בלבד שאינו מסייע בהליכה, אלא אדרבה, הוא מונע ומעכב את ההליכה.

כט. והנה, כל זה הוא הסדר הראוי;

אמנם, כאשר האדם אינו מתנהג באופן ראמור, אלא הוא מתייגע ומשתדל בעניני העולם — אזי ישנו ד"למוד זכות" של הכעש"ט¹²³, שבאשר יהודי מתייגע ומשתדל בפרנסתו, אין כוונתו בשביל גשמיות, אלא בשביל רוחניות: שיוכל לחנך את בני ביתו (לשלחם ליישובה), שיוכל ליקח חלק בן תורה ולפרנס אותו, שיוכל ליתן צדקה, וכי"ב.

וכיון שזוהי כוונתו בהשתדלותו בעניני הפרנסה — הרי לא זו בלבד שאין זה דבר מגונה, אלא אדרבה, מגיע לו שכר עבור יגיעתו והשתדלותו בעניני הפרנסה כשביל ענינים רוחניים.

אמנם, אין הכוונה ליתן "היתר" שאפשר להתחיל להשתדל בעניני הפרנסה יותר ממה שצריך, ואח"כ "יתרון" זאת ע"י הנתינה לצדקה וכי"ב — שכן, הנתינה כזו היא בבחינת "אחטא ואשוב"¹²⁴; כוונת הדברים היא

(120) דח"ג קס"ג, ב. וראה לקו"ת אחריו וראה גם פכת כ"ג שבת שנה זו (אג"ק ח"י ס"ע שה ואילך).

(121) ביצה טו, ע"א.

(122) סוה"צ מצות תגלות מצות פ"ג שמתח ביה"ש סמ"ה (לעיל ס"ע 68). וש"ע.

(124) וראה לקו"ת תצא לו, רע"ג. יומא פה, ב (כמשנה).

אבל האשה, כשכא עני, נתנה לו את המאכל עצמו, לא רק הכנה להמאכל, ולכן נתקבלה תפלתה לפני תפלתו.

איתא בגמרא¹³³, שהזן ומפרנס בני רבנא דהקטנים, עליו נאמר¹³⁴ "עושה צדקה בכל עת". והיינו, שענין הצדקה אינו רק לזרים, אלא גם בנוגע לילדים שלו. ואין הכוונה לצדקה בגשמיות ורקא, אלא גם לצדקה ברוחניות, חינוך הילדים, שגם זה נכלל בהכלל בצדקה.

וכשם שבצדקה בכלל, נותן הבעל לעני את ההכנה להמאכל לו, והאשה נותנת את המזון עצמו, כן הוא גם בצדקה רוחנית בחינוך הילדים — שהבעל, האב, נותן לילד את ההכנה, ואילו האם נותנת לילד את המזון (הרוחני) עצמו.

כי, המצוה המוטלת על האב, "ושונתם לבניך"¹³⁵, הרי ע"פ רוב אין האב לומר בעצמו עם הילד¹³⁶, אלא שוכר עבדו מלמד.

וכידוע הסיפור¹³⁷ אודות אדמו"ר הזקן, שקרא לחסיד ואמר לו: עלי מוטלת המצוה "ושונתם לבניך", ועליך מוטלת המצוה להיותו ונפרנס בני ביתו, הבה נחלף, אני אתן לך עבדו והוצאתו, ואתה תלמד עם בני בערל. ולקח אותו בתור מלמד לבנו, אדמו"ר האמצעי.

ונמצא, שהצדקה שנותן האב לבן — אינה המזון הרוחני עצמו, אלא רק ההכנה אליו; הוא נותן כסף למלמד והמלמד לומד עם הילד.

אבל מה שהאם נותנת לילד, הרי זה המזון — הרוחני — עצמו; עלי לזרוא שהילד ילכש סליח קטן, יטול ידיו ("אפגיסן נעל-וואסער"), יכרך ברכות וכו'. כי, הגם שהילד לומד בישיבה או בחדר, הרי יכול להיות שבזמן שנמצא בביתו, יקלקל את כל מה שספג בהיותו בישיבה או בחדר, ולכן צריכה האם להשגיח ולהדריך אותו בהנהגות טובות.

וגשמי הברכה — עבור הכיח כולל — באים במהירות יותר בזכותה. ולכן קוראת המורה את האם היהודי בשם עקרת הכיח¹³⁸, כיון שהיא היסוד של בית ישראל¹³⁹.

133 כותבות נ. סע"א.
134 מחלים קי, ג.
135 ואחתון נ. ו.
136 כי, כאשר האב לומד בעצמו עם בנו, כעס הוא — ע"פ רוב — על בנו בגלל שאינו מבין כמותו... ומכה אותו (ע"ר שמיטת אים אפ"ה, והיל מחתיל לככות, 139) ראה גם ת"מ חיי"ט ס"ע 150 ואילך. וש"נ.

ג) ומעלה נוספת בנתינה לקופה הכללית — שהנותן אינו יודע למי נותן, והמקבל אינו יודע ממי מקבל, שזהו האופן היותר נעלה בנתינת הצדקה¹²⁶.

ולכן, מלבד הצדקה שממלך כל אחד בידו, צריך ליתן צדקה גם לקופה הכללית בסכום המכונן למספר ימי השנה — שפ"ה מטבעות, חזן עבדו, וזה עבדו בני ביתו המוחזקיים בצדקה מצד חינוך, ומובן, שכל אחד צריך ליתן כפי יכולתו, שהרי "עשיר שהביא קרבן עני לא יצא"¹²⁷.

וכאשר נותנים צדקה לקופה הכללית, אזי יוצאים י"ח מצות צדקה בכל הפרטים והענינים, וזכין שגדולה מצות הצדקה ששקולה כנגד כל המצוות¹²⁸, הרי זה ימשיך סיעתא דשמיא על כל הענינים שצריכים להיות בשנה זו, שחז"ל שנה טובה ומבורכת בכל מכל כל.

לא. וענין זה שע"י הצדקה תומשך סיעתא דשמיא בכל הענינים.

הכוונה היא לא רק לסייעתא דשמיא והצלחה שתומשך בענינים הרוחניים, אלא הכוונה היא גם כפשוטו, בעולם הזה, בכל הענינים הגשמיים.

והענין בזה — שמדותו של הקב"ה היא מדה כנגד מדה¹²⁹, ולכן כיון שפעולת הצדקה היא שמח"י רוח שפלים, הנה עיי"ן יה"י גם הקב"ה מח"י רוח שפלים¹³⁰, והרי אין לך שפל יותר מעוה"י, וכמילא יומשכו כל הענינים בעוה"י, בכל המצטרך, בכני חיי נמוזוי רוחי.

* * *

לב. בהמשך להמדרג אודות ענין הצדקה — מסופר¹³¹ בגמרא¹³² שאבא חלקי ואשתו נתנו שניהם צדקה, ומ"מ, כשה"י צורך בגשמים, ושניהם התפללו, נתקבלה תפלה האשה קודם תפלת בעלה.

ומבואר שם הטעם — לפי שהצדקה שנתן אבא חלקי לעניים הייתה נתינת ממון, שבה היו צריכים אח"כ לקנות מאכלים ושאר הצרכותם,

126 כ"ב י"ד, רע"ב. רמב"ם הל' 130 ראה ישעי' נז, טו. הובא ברמב"ם הל' מגילה פ"ב ה"י. הל' סתומה שם ח"ה.
127 נגעים פ"ד מ"ב.
128 כ"ב ט, א. וראה חניא פל"ץ (מח), כ"ק אדמו"ר של"ט"א (באדית), ונדפס בלק"ש ח"ב ע' 580 ואילך. במהדורות זו נחוספו עוד איזה ציורי מ"מ, וכמה פרטים מוחדרו בלתי מובני.
129 סתודין צ, סע"א. וראה טוטה ח, (129) ב ואילך.
130 תענית כז, ב.

וראה, וכל הענינים הדרושים ללימוד התורה וקיום המצוות, כמ"ש¹⁵⁰ "מי הקדימני ואשלם" — מ"מ, הרי כל זה אינו אלא נתינת כח והכנה לעבודה; אבל הרי "לא המדדש עיקר אלא המעשה"¹⁵¹, והמעשה בפועל — זאת עושים כמ"י דוקא. וללא המעשה שלהם, אין להקב"ה דירה כביכול.

וכדיאמא במדרש¹⁵² משל למלך שהשיא את בתו היחידה, וביקש מחנו "כל מקום שאמא הולך קישון אחד עשה לי שאדור אצלם", וכמ"כ מבקש הקב"ה מבנ"י "בית אחד עשו לי שאדור בתוכי", בית המקדש, ד' אמות של חורה ותפלה.

והו גם מ"ש בשיר השירים¹⁵³ — לשלמה, ל"מלך שהשלו של¹⁵⁴ — "קול דודי דופק פתחי לי": הקב"ה עומד כביכול מאחורי הדלת, ודופק על הדלת של לב יהודי, "פתחי לי", "עפעץ מיד אויף די טיר", כחודרה של מחט עכ"פ, ומבטיח לך ש"אני אפתח לך כפתחו של אולם"¹⁵⁵. הקב"ה מבטיח לו את הכל, וכלכד שיכניס אותו ("אבי ער זאל אים אריינגלאזן") ויעשה לו דירה, כחודרה של מחט עכ"פ.

ואם היהודי לא הכניס אותו ח"ו בשעתו — אזי "דודי חמק עבר"¹⁵⁶. והמלאכים שראים בקלונה דשכנחא, איך שא"ס כ"ה עומד מאחורי הדלת ודופק ומבקש "פתחי לי", ואילו הוא ישן, ואף שגם בעת השינה שמע את הדפיקה והקריאה, מ"מ, ממשיך לישון ואינו רוצה לקום ולפתח את הדלת — אזי המלאכים¹⁵⁷ "הכוני פצענו"¹⁵⁸.

אבל אעפ"כ, הרי כל ידח ממנו נדח¹⁵⁹, וסוכ"ס חופס הוא מה שעשה, ומתעורר לחפש את הקב"ה, את "דודי" ש"חמק עבר". כי באמת הרי כוונת ההעלם וההסתור אינה כשכיל ההעלם; הכוונה היא שיחפשו את הקב"ה, שענין זה יקר מאד למעלה, וכשכיל זה הוא כל ענין ההעלם וההסתור¹⁶⁰.

כלתי מונה).	בלתי מונה).
שם, ג.	שם, ג.
(150) איוב מא, ג. וראה ויק"ר פכ"ז, ב.	(150) איוב מא, ג. וראה ויק"ר פכ"ז, ב.
(151) אבות פ"א מ"ז.	(151) אבות פ"א מ"ז.
(152) שמע"ר פ"א, א.	(152) שמע"ר פ"א, א.
(153) ה', ב.	(153) ה', ב.
(154) פש"י שם א, א — משתש"ר	(154) פש"י שם א, א — משתש"ר
פ"א, יא.	פ"א, יא.
(155) ראה שתש"ר ער"פ (פ"ה, ב).	(155) ראה שתש"ר ער"פ (פ"ה, ב).
(156) שם, ג.	(156) שם, ג.
(157) שאנים יודעים "קונצים"... (מתחזה	(157) שאנים יודעים "קונצים"... (מתחזה

לג. כל"ה ענין למטה יש לו שורש למעלה. וגם הענין המדובר לעיל יש לו שורש למעלה.

הקב"ה וכוונת נקראים איש ואשה, ומענין הנישואין למעלה נמשך הנישואין למטה.

ולכן אומרים בברכות אירוסין "מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין"¹⁶¹: "כפה עליהם הר כגיגית"¹⁶² — זוהי החופה, "זאתם חתין לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹⁶³ הרי זה — כנוסת הקידושין — "מקודשת לך".

וכיון שכל נישואין למטה נמשכים מהנישואין שלמעלה, — ע"ד המבואר בתניא¹⁶⁴ בנוגע לכל נשמה "כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן" —

הרי זה למטה בנין עיר עיר, שהרי כן הוא בנישואין למעלה, שהקב"ה הוא נצחי, ולכן נמשך ענין זה גם למטה בבנין עיר עיר.

וכשם שהדברים אמורים בכללות הנישואין, כן הוא גם בהפרט ונישואין האמור לעיל, שהבעל נותן רק את ההכנות, אבל העצם ופועל בא מהאשה, הנה גם פוט זה בהנישואין למטה, הוא לפי שכן הוא בנישואין שלמעלה של הקב"ה וכוונת ישראל.

לד. כתיב¹⁶⁵ "למעשה ידך תכסוף", היינו, שהקב"ה כוסף כביכול לנשמות ישראל, שהם יעשו עבודד דירה ויקשטו את הדירה בכלים נאים. הקב"ה הוא כל יכול, ויש לו ריבוא רבבות מלאכים עד אין קץ. ולא חסר דבר למעלה, ואעפ"כ, "למעשה ידך תכסוף". הקב"ה מבקש אצל נשמות ישראל: "וכחור בחיים"¹⁶⁶, "אם בחוקותי תלכידו", "אם" לשון בקשה¹⁶⁷ — שבנ"י יעשו דירה לו ית'.
הגם שזה גופא שנאמר בתורה "וכחור בחיים", מהנה נתינת כח לכחור בחיים אמיתיים¹⁶⁸, והיינו, שהקב"ה נותן כחור על העבודה, אהבה

(140) מבאן עד סוסל"ה הונה ע"י כ"ק	(144) רפ"א.
אמרי שלישא (באידית), ונדפס בהוספות	(145) איוב יד, טו. וראה של"ה שער
לקריש ח"ט ע' 395 ואילך. במהדורה זו	(146) הגדול (כס, ב ואילך) בארבות.
ניתוספ עד איזה ציור מ"מ, וכמה פריטים	(147) נצבים ל, יט.
מתחזה בלתי מונה.	(148) ר"פ בחוקותי.
(141) ראה תריא מביא צ"ח, טע"ז.	(148) ראה ער"ד ה, טע"א.
(142) שבת פת, א.	(149) ראה תריא מביא צ"ח, טע"ז.
(143) תרד ט, ג.	

"נגלגל אני ואחתי¹⁶⁹, אף אחד לא נמצא מלבד הקב"ה עם בני". כשם שבנעילה נמצאים מלאך ישראל בלחודו¹⁶⁹.

וזהו השמחה של בן הכנס¹⁷⁰, שלא התפעל מההעלם והחסות, וידע שכונת ההעלם היא כדי שהוא יחפש את המסתתר — ומה הוא גורל השמחה, כאשר "מצאתי את שאהבה נפשי", כמשל בן המלך שה" במרחקים וכשכ"י ושב אל המלך, שזה גורם תענוג ושמחה גדולה ביותר¹⁷¹.

וזהו גם הענין דכרכת גשם בשמיני-עצרת — ע"ד המדובר לעיל (סל"ב) בענין אבא חלקי ואשתו, שתפלתם פעלה וירדת גשמים, ובהקדם ה" זה מצד תפלת אשתו. וכן הוא בענין הנישואין שלמעלה דקרב"ה ונשי, שכאשר מצד עבודה האשה, זו כנס"י, ישנו הענין ד"מצאתי את שאהבה נפשי", איך פועלים את ענין הגשם.

והרי גשם כולל את כל הברכות¹⁷², אלא שמוכריים גשם, להזיח תחלת כל הברכות, כמ"ש¹⁷³ "אם בחוקתי חלכו" — "ונחתי גשמיכם בעתם וגו'", כל הברכות המנויות לאח"י.

כאשר ישנה העבודה דכנס"י בכלל, וככל בית יהודי כפרט, הברכה של עקרת הבית בחינוך הבנים והנהגת הבית בכלל — אזי ישנם כל הברכות: "אשתך¹⁷⁴ כגפן פורי", "בניך כשחילי זחלים סביב לשלחוניך וכו'", ומעמידים "זרע ברך ה'י", "צבאות הוי"ש¹⁷⁵ שילכו לקראת משיח, והם הכירותו תחילה¹⁷⁶, ויאמרו "הנה אלקינו זה גרי זה הרי גרי נגילה ונשמחה בישועתך"¹⁷⁷.

* * *

ל. בנוגע לפרישת נח (שזה עתה התחילו לקרותה), הנה ככל ענין התורה שהם הוראות בעבודה, גם הסיפור אודות מי המבול אינו רק סיפור בלבד, בכתובת "כח מעשי הגיד לעמו לחת להם נחלת גוים¹⁷⁸", אלא זהו גם הוראה בעבודה.

(169) תחומא פיתח סז. במדב"ד פכ"א, יד. וראה גם בחזקוני ב, ג"ד וברמב"ן שם. תבוא נח, ב. וברמב"ן עה"פ (פ"ו, ו). תענית י, ב. ובכ"מ.

(170) ראה לקו"ת דרושי סוכות פב, א. חוללים קבת, ג. (173)

שה"ש מה, א. הקדמת ארמ"ר האמצעי (174) ישעי' סא, ט.

לשעו האמורה (ב, ב ואלף). המשך חזק"י (175) בא יב, מא.

ס"ע רומח ואלף. (171) ראה תנא פכ"א (מ, מ) טע"א ואלף.

(172) ראה נח ב"ר פ"ג, סז. ספרי עקב יא, פרישתי. (176) ראה נח ב"ר פ"ג, סז. ספרי עקב יא, פרישתי.

וכאשר יהודי מחפש באמת של פנימיות נקודת נפשו, הנה סוכ"ס מוצא הוא את הקב"ה — "מצאתי את שאהבה נפשי¹⁶¹", כיון שאפילו "בשעתך¹⁶² החטא היתה באמנה אתך ית'¹⁶³".

לה. בזמני השנה הרי זה סדר העבודה מר"ח אלול עד שמחת, שאז בכלל היא העבודה ד"בקשו פני", שענין באים ל"פנדך הרי" אבקש¹⁶⁴. ר"ח אלול מתחילה ההכנה להענין ד"דשו הרי" בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב¹⁶⁵: בהמצאו ובריות קרוב — הוא הגילוי מלמעלה למטה, קרוב המאור אל הניצוץ¹⁶⁶. לא קרוב הניצוץ אל המאור, אלא קרוב המאור אל הניצוץ. ומצד קרוב המאור אל הניצוץ, מבקשים מבני "דשו" ר"קראוהו", כיון שהעבודה בפועל צריכים לעשות בני".

וכן הולך הסדר ככל חודש אלול, ר"ח, עש"ת עד ליהכ"פ בנעילה, שאז הוא תכלית העילוי ד"מצאתי את שאהבה נפשי": בזמן הבית הרי זה עבודה הקטורה — דקה מן הדקה, ע"י כה"ג כבדרי בר, לפני ולפנים. ומשחרב ביהמ"ק הרי זו העבודה דנעילה, שאז — "מצאתי את שאהבה נפשי", ומתבטלים כל ההעלמות והחסות, ומלאך ישראל כלחודו¹⁶⁷.

ולכן מיד לאחר נעילה אומרים "לשנה הבאה בירושלים". אין עוד מגיעות, ויכולים היכף לילך לירושלים — ירא שלמים, שלמות היראה¹⁶⁸, וכמלא גם לירושלים הגשמי.

הפירוש ד"לשנה הבאה" הוא¹⁶⁹ — לא שבאים לשם בשנה הבאה, אלא הכוונה היא, שההלכים לירושלים מיד, וכמלא, ביהכ"פ בשנה הבאה יהיו נמצאים שם.

וזהו גם הטעם לגורל השמחה דשמיני-עצרת ושמחת-תורה —

דבר, אף אחד לא מחפש אחריי. — נעה וצורני וחפצו הצדיק, סחור וביקות, ואמר: כן הוא גם אצל הקב"ה, שמתבא בכדי שיתפשט אותו, ואשר לא מחפשים אחריי, איך הצער הוא גורל ביתי (ראה גם שחת ליל שמחת¹⁷⁰ חזק"י ס"ח (ת"ח) ד"ג ט"ע 49. ויש"ע) — מתנהג בלתי מוגה.

(161) שח"ש ג, ד. (162) תנא ספרי.

(163) וזהו גם הדיוק (שם, א) "על חשבני בלילות.. מצאתי את שאהבה נפשי"

— שם בשעה ששכב וישן ולא רצה לפנות את הדלת, הנה מצד פנימיות נפשו,

(164) חז"ל לב, א. ק"ב. (165) חז"ל לב, א. ק"ב. (166) חז"ל לב, א. ק"ב. (167) ראה דור ח"א סד, א"ב, רת, ב.

(168) חז"ל לב, א. ק"ב. (169) חז"ל לב, א. ק"ב. (170) חז"ל לב, א. ק"ב.